

Statsråden

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/435-

5. mars 2025

Dokument 8:52 S (2024-2025) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Grete Wold, Marian Hussein, Sigrid Zurbuchen Heiberg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om lovfesting av fritidstilbud

Jeg viser til brev fra familie- og kulturkomiteen 4. februar 2025, med oversendelse av Dokument 8:52 S (2024-2025) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Grete Wold, Marian Hussein, Sigrid Zurbuchen Heiberg, Une Bastholm og Rasmus Hansson. Forslaget fra representantene lyder:

- 1. Stortinget ber regjeringen fremme en sak om lovfesting av fritidstilbud for alle barn og unge i deres nærmiljø. Forslaget skal sikre kommunal frihet til å utforme egne løsninger sammen med frivilligheten, men med krav til bemanning og kompetanse og unges rett til medvirkning.*
- 2. Stortinget ber regjeringen sikre at alle barn og unge har tilgang på en utstyrssentral som låner ut utstyr av god kvalitet, og der lånerens sikkerhet og personvern vektlegges. Det må i en slik sammenheng gjennomføres en helhetlig kartlegging av ulike utstyrsordninger, og det må utarbeides veiledende retningslinjer.*
- 3. Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 foreslå en tilskuddsordning for kommuner som ønsker å etablere eller ruste opp fritidsklubber og ungdomshus.*

Som barne- og familieminister er jeg, i likhet med representantene, opptatt av hvordan vi sikrer barns rett til hvile, fritid og lek, som nedfelt i barnekonvensjonens artikkel 31.

Fritidsklubbene er viktige lavterskel møteplasser som brukes av en bred gruppe barn og unge. Samtidig treffer fritidsklubbene i større grad enn andre fritidsaktiviteter ungdom fra familier med lav sosioøkonomisk status og ungdom som har vært involvert i vold, mobbing og regelbrudd. Tilbudet er videre viktig for å bygge trygge relasjoner, særlig med spesielt

utsatte ungdommer, og kan fungere som kontaktpunkt mot tjenester som utekontakt og politi. Fritidsklubbene er dermed et viktig tilbud i kommunenes forebyggende arbeid. Jeg deler bekymringen til representantene om at eventuelle budsjettkutt i kommunene kan få konsekvenser for både kvaliteten på og tilgangen til fritidsklubber for barn og unge.

I 2023 leverte NTNU Samfunnsforskning en utredning om fritidsklubbenes rammevilkår på bestilling fra Barne- og familiedepartementet. Utredningen pekte på at mange fritidsklubber allerede driftes på marginale budsjetter, har lav status i kommunene og varierende ansatteressurser og kompetanse. Utredningen anbefaler på bakgrunn av dette at det arbeides med å sikre bedre finansieringsordninger, større stillingsbrøker, økt status for tilbudet gjennom å utvikle en høyere utdanning for ungdomsarbeidere og at betydningen av egnede lokaler vies mer oppmerksomhet.

Det er kommunene som i størst grad definerer rammebetingelsene for fritidsklubbene. Jeg er samtidig opptatt av hvordan regjeringen kan støtte kommunene i å tilby gode og tilgjengelige fritidsklubbtilbud for alle barn og unge. I denne sammenhengen viser jeg til at regjeringen i handlingsplanen «Alle inkludert!» varslet at vi vil bidra til et kvalitetsløft i fritidsklubber lokalt, blant annet ved å videreutvikle kulturell og digital infrastruktur i fritidsklubber. Kultur- og likestillingsdepartementet har som en oppfølging av tiltaket allerede gitt en ekstrabevilgning til Ungdom og Fritids fond på 4 mill. kroner i 2024 og 10 mill. kroner i 2025. Regjeringen varslet samtidig at vi vil vurdere videre tiltak i arbeidet med stortingsmeldingen om sosial utjevning og sosial mobilitet. Jeg viser også til at Ungdom og Fritid, landsforeningen for fritidsklubber og ungdomshus, i 2024 mottok en tildeling på 270 mill. kroner fra Gjensidigestiftelsen til en 5-årig satsing på fritidsklubbfeltet. Universitetet i Sørøst-Norge har samtidig varslet at de vil starte opp en bachelorutdanning for ungdomsarbeid og fritidspedagogikk høsten 2025. Dette er viktige satsinger for å få til kvalitetsløft av fritidsklubbfeltet og for å følge opp anbefalingene fra utredningen.

Om lovfesting av fritidstilbud

Når det gjelder forslag 1 om lovfesting av fritidstilbud for alle barn og unge i deres nærmiljø, vurderer NTNU Samfunnsforskning utredning lovfesting av fritidsklubbtilbud som et mulig virkemiddel for å øke fritidsklubbfeltets status i kommunene. Utredningen anbefaler imidlertid ikke dette alternativet og peker på at de fleste kommuner allerede prioriterer å drive åpne møteplasser for ungdom. I perioden 2015-2021 var det i gjennomsnitt 78 prosent av kommunene som drev minst én åpen møteplass. Det samlede omfanget med ikke-kommunale fritidsklubber er trolig større.

Jeg er enig i at en lovfesting kan bidra til at alle barn og unge har tilgang til en fritidsklubb og muliggjøre kvalitetskrav til tilbudet fra statlig hold. Samtidig vil en lovfesting innskrenke kommunalt selvstyre. Det er heller ikke utredet hvilke konsekvenser, herunder økonomiske, som vil følge av en eventuell lovfesting. Generalistkommuneutvalget og områdegjennomgangen for økt rammestyring av kommunesektoren peker samtidig på at det totale styringstrykket mot kommunene allerede er for stort. Mange kommuner har presset økonomi og mangel på arbeidskraft i sentrale tjenester. En prioritering av ett tiltak kan dermed bety nedprioritering av et annet tiltak som kommunen vurderer som viktig for barn og unge. Jeg mener derfor at vi bør være tilbakeholdne med å pålegge kommunene ytterligere krav og heller vurdere andre virkemidler for å støtte kommunene i å tilby gode og tilgjengelige fritidsklubbtilbud til alle barn og unge, slik regjeringen er i gang med.

Om utstyrssentraler

Forslag 2 gjelder å sikre at alle barn og unge har tilgang på en utstyrssentral, samt behovet for en helhetlig kartlegging og veiledende retningslinjer. Jeg viser i den forbindelse til punkt i Hurdalsplattformen om at regjeringen vil «Leggje til rette for at innbyggjarar har moglegheit til gratis lån av utstyr til trening og friluftsliv og sørge for at det blir laga ein plan for tilgang til slikt utlån i kommunane», samt tiltak i handlingsplanen «Alle inkludert!» om at regjeringen vil «lage en plan for utvikling og spredning av utlånssentraler».

Det viktigste statlige virkemiddelet for utstyrssentraler er Tilskudd til inkludering av barn og unge. I 2019 viste en kartlegging gjennomført av Bufdir at 65% av utstyrssentralene mottok tilskudd gjennom ordningen. I 2025 er ordningen på 758,3 mill. kroner, styrket med 231 mill. kroner i denne regjeringsperioden. Regjeringen har gjennom denne tilskuddsordningen allerede gjennomført flere målrettede tiltak for å bidra til flere og bedre utstyrssentraler. I 2023-budsjettet ble ordningen styrket med 96 mill. kroner, hvorav 17,5 mill. kroner skulle prioriteres til søknader om tilskudd til etablering eller drift av utstyrssentraler. Med bakgrunn i krigen i Ukraina, som innebar at flere utsatte barn og unge kom til Norge, ble det i forbindelse med RNB i 2022 også satt av 10 mill. kroner til utstyrssentraler gjennom tilskuddordningen. I 2024 ble det innvilget 278 søknader som omfattet aktivitetstypen utstyrssentraler. I 2017 ble det til sammenligning innvilget 56 søknader om utstyrssentraler gjennom den tidligere tilskuddsordningen Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge. Dette tyder på at styrkingen av ordningen i stor grad har kommet utstyrssentralene til gode.

BUA-nettverket er det største nettverket for utstyrssentraler. Nettverket består i dag av ca. 275 utstyrssentraler i over 205 kommuner. BUA tilbyr blant annet en felles digital løsning for oversikt over utstyrssentraler og tilgjengelig utstyr, samt for utlån av utstyr. Organisasjonen bistår også med veiledning knyttet til etablering av nye utstyrssentraler. BUA har siden 2023 mottatt driftstilskudd direkte fra Bufdir gjennom *Post 61 Tilskudd til inkludering av barn og unge*. Størrelsen på midlene vurderes av Bufdir etter søknad. I 2024 var tilskuddet til BUA på 2,5 mill. kroner, og i 2025 2,7 mill. kroner.

Om ny tilskuddsordning

Når det gjelder forslag 3 om å foreslå en tilskuddsordning for kommuner som ønsker å etablere eller ruste opp fritidsklubber og ungdomshus, viser jeg til at kommuner og andre aktører allerede kan søke om flerårig tilskudd til å etablere, drive og videreutvikle fritidsklubber og andre åpne møteplasser gjennom Tilskudd til inkludering av barn og unge. I 2023 gikk 57 millioner kroner av ordningen til fritidsklubber og andre møteplasser, som er det mest populære tiltaket etter kultur-, ferie- og fritidsaktiviteter. For perioden 2022 – 2024 ble det sendt inn 895 søknader som inneholdt søknad om tilskudd til åpen møteplass, hvor 437 av disse ble innvilget. Dette tyder på at kommuner og andre aktører ønsker å prioritere åpne møteplasser som et tiltak gjennom ordningen. Jeg viser samtidig til at tilskuddsordningen skal evalueres i 2025-2026.

Med hilsen

A handwritten signature in cursive script, reading "Lene Vågslid". The ink is dark and the signature is fluid, with the first name "Lene" and last name "Vågslid" clearly distinguishable.

Lene Vågslid

Kopi

Andreas Kerr-Wang
Ingrid Sand